

Styre: Fakultetsstyret ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Styresak: 40 / 2016

Møtedato: 07.06.2016

Dato: 26.05.2016

Arkivsaknr: 2016/5733-

NILSO

Opprettelse av Senter for klima og energiomstilling ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Bakgrunn

I UiBs strategi for perioden 2016-2022 er klima og energiomstilling nevnt som ett av tre satsningsområder for UiB i perioden. I denne satsningen ligger det en samfunnsvitenskapelig og en tverrfaglig dimensjon. Tidlig i arbeidet med strategien ble det bestemt at det skulle etableres to sentre som en oppfølging av denne satsningen.

I møte i Universitetsstyret 12. februar 2015 behandlet styret saken 6/15 *Oppfølging av UiBs satsing på klima og energiomstilling* (vedlegg). I denne saken påpekes det at forskning og utdanning innen klima, energiomstilling og bærekraftig energi ved UiB er fragmentert og for lite synlig. Universitetsdirektøren anbefalte at det arbeides videre med muligheter for å etablere to nye sentre. Universitetsstyret fattet følgende vedtak i sak 6/15:

«Styret gir universitetsledelsen fullmakt til å arbeide videre med sikte på å etablere to tverrfaglige sentre innenfor henholdsvis klima og energiomstilling, og bærekraftig energi. Sentrene skal støtte opp under universitetets samlede satsing på klima, bærekraftig energi og energiomstilling i strategi 2022».

Det nylig etablerte Energilaboratoriet ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet har fokus på bærekraftig energi mens Senter for klima og energiomstilling (CET) som nå opprettes ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet skal ha fokus på klimatiltak, klimaeffekter og energiomstilling. Senteret skal dekke hele bredden av tverrfaglig klimaforskning, inkludert effekter av klimaendringer på samfunn, utvikling av klimatjenester, forskning om omstilling på samfunns- og individnivå, samt helsemessige implikasjoner. Senteret vil være en del av UiBs samlede satsning på klima, og sikre prosjektsamarbeid med deltakelse fra de andre fakultetene, og andre institusjoner i Bergen.

Senter for klima og energiomstilling ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Klimaendringene nevnes ofte som en av de største globale samfunnsutfordringene, og handler blant annet om måten verden produserer og bruker energi på. De er også nøye forbundet med andre globale utfordringer som ulikhet, utvikling, matsikkerhet i en verden med voksende befolkning. Den naturvitenskapelige kunnskapen om klimaendringene blir stadig sikrere og aktuelle forskningstema og finansieringsmuligheter vil i økende grad rettes mot samfunnets bærekraft og omstillingsprosesser. Omstilling er en sammensatt og kompleks prosess som krever ulike typer kunnskap og kompetanse. Forståelse av politiske, økonomiske, kulturelle og sosiale betingelser for klima- og energiomstilling er helt sentralt både for å redusere omfanget av klimaendringer, tilpasse seg endringene på en bærekraftig måte og for å møte allerede manifesterte klimaendringer.

Senter for klima og energiomstilling skal, gjennom forskning, utvikle, analysere og evaluere strategier og prosesser for bærekraftig klima- og energiomstilling. Det skal gjøre dette ved å samle krefter på tvers av fagfelt, og utnytte merverdien som ligger i tverrfaglig forskningssamarbeid. Det samfunnsvitenskapelige fakultet har med sin kompetanse på samfunnsmessig organisering og endring, et veldig godt utgangspunkt for å etablere et slikt senter. Senteret vil hete *Centre for Climate and Energy Transformation* (CET) på engelsk, og akronymet CET vil bli aktivt brukt.

Faglig fokus og tverrfaglig samarbeid

Opprettelsen av CET vil bygge på kompetansen som finnes i fagmiljøene ved fakultetet, på UiB og i andre forskningsmiljøer. CET skal generere tverrfaglig forskning ved å bygge på eksisterende relasjoner og samarbeid ved UiB, blant annet sammen med Uni Research og Norges Handelshøyskole. En svært viktig samarbeidspartner er Bjerknessenteret. Den overordnede målsetningen med CET er å løfte UiB sin nasjonale og internasjonale posisjon innenfor klima- og energiforskningen ved å bidra til å utvikle et internasjonalt ledende forskningsmiljø på klima- og energiomstilling.

Flere etablerte miljøer ved fakultetet vil bidra inn i CET, *Spaces of Climate and Energy Lab (SpaceLab)*, ledet av Håvard Haarstad, vil ha en sentral rolle. Infrastrukturen *Kjernefasilitet for digital samfunnsvitenskap ved UiB (Digital Social Science Core Facility)* vil gjennom *Medborgerpanelet* og *Medborgrabben* også være en viktig ressurs. Videre har Institutt for sosialantropologi et langvarig forskningsprogram på Stillehavsøyenes møte med klimaendringene samt et prosjekt på norske energibedrifter i utlandet sitt samfunnsansvar. Institutt for økonomi har lenge drevet forskning innen energiomstilling, virkemidler i klimapolitikken og jordbruksøkonomi. Institutt for sammenliknende politikk og Institutt for informasjons- og medievitenskap har vært vertskap for prosjektet Klima, Medier, Politikk og Samfunn, sistnevnte også for Networks of Texts and People (NTAP) som bl.a. omhandler klimablogger; Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap har forskning på energiomstilling i Brasil, Sør-Afrika, India og Kina (BASIC-landene) og på kommuners tilpasning til klimaendringer. Systemdynamikk-gruppen ved Institutt for geografi underviser og forsker på økonomiske konsekvenser ved naturressursutvinning, og har et prosjekt på klimaendringer og matsikkerhet.

Det legges opp til at senteret bygges opp rundt tre faglige pillarer: (1) klimaeffekter og omstilling i byer og lokalsamfunn, (2) opinionsdannelse- og endring, og (3) regulering, marked og fremtidsscenarioer.

Viktige oppgaver for CET er å skape en felles identitet og felles møteplasser som legger til rette for nye typer faglig samarbeid og innovasjon. Aktiviteten som er etablert i forskningsgruppen *Interdisciplinary Climate and Energy Research Group (ICERG)* vil bli videreført i CET. Senteret vil også ha koordinatorfunksjon for forskning på klima- og energiomstillingsforskning, etablere institusjonelle nettverk ved UiB og med eksterne aktører og spille en aktiv rolle i formidling. Gjennom CET vil det bli arbeidet aktivt for å oppnå eksternfinansiering av prosjekter på høyt internasjonalt nivå på klima- og energiomstilling.

Det vil også være relevant for CET å utvikle undervisningstilbud rettet inn mot klima og energiomstilling. Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap og Institutt for geografi har diskutert mulighetene for tverrfaglig mastertilbud på temaet, og mulighetene for å trekke Energilaboratoriet på Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet og Høgskolen i Bergen inn i et slikt samarbeid. Tverrfaglige PhD-kurs vil også være relevant.

Planer for oppbygging av CET

Etableringen av Senter for klima og energiomstilling er basert på at senteret har sin faglige kjerne på Det samfunnsvitenskapelige fakultet. For å tilrettelegge best mulig for tverrfaglig samarbeid og for å understreke den tverrfaglige profilen, legges senteret organisatorisk ved SV-fakultetet. Senteret vil bli ledet av Håvard Haarstad og administrativt følges opp av administrasjonssjefen ved Fellesadministrasjon ved Institutt for geografi/sosialantropologi. Senteret skal ha gode møteplasser og tilstrekkelige med kontorplasser både for ansatte og for gjesteforskere. I første omgang vil senteret bli etablert innenfor eksisterende lokaler ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet. Ved videre ekspansjon kan det bli nødvendig å utvide med mer areal.

UiB vil støtte oppbyggingen av CET med én million kroner til en vitenskapelig koordinatorstilling, samt med en stipendiatstilling. Håvard Haarstads stilling finansiert gjennom BFS vil også inngå i CET. En førsteamanuensisstilling under utlysning på Institutt for geografi vil faglig sett være en del av CET. I tillegg vil etableringen av CET kreve tilføring av noe driftsmidler. På et senere tidspunkt vil det bli oppnevnt en bredt sammensatt referansegruppe for CET. Oppnevningen vil skje når den overordnede organiseringen av UiBs satsning på klima- og energiomstilling er nærmere bestemt.

Forslag til vedtak:

Styret ved Det samfunnsvitenskapelig fakultet slutter seg til forslaget om å opprette Senter for klima og energiomstilling ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet.

Knut Helland
dekan

Alette Gilhus Mykkeltvedt
fakultetsdirektør